

את המושגים, עם פלסטיני, פיתרון הבעייה הפלסטינית על כל היבטיה... ה"הזכויות הלגיטימיות הצרכים הצודק" ע"ש של העם הפלסטיני, מדרו בו כמה מחסידינו. ההת" חייבות לפרק את ההתנחלויות בפיתחת-רפיח גרמה אף היא להתמרדות ולהקמת מיפלגה חדשה מימינו. כל זה היה מכאיב, אך לא הגיע למדי משבר. מאחרי בגין עמד קונסנזוס לאומי מלא, שהקיף את הרוב הגדול בציבור הישראלי ואת כל מיפלגותיו הגדולות — הלי" כוד העבודה, המפד"ל וכל פילגי ד"ש. קונסנזוס זה אמר שאין לאפשר בשום פנים את הקמתה של מדינה פלסטינית, ושאינן לנהל בשום פנים משא-ומתן עם אש"ף. מוד הקונסנזוס העולמי עמד הקונסנזוס הישראלי. מוד ארבעת ה"הנים" של החברה העולמית עמדו ארבעת ה"לאווים" של המינספר הישראלי.

זה היה המצב בתום תשל"ט.

חפקיד מחפש את בעליו

אן הוא מוביל? איך תסתים התגשות זו? המאבק נגד הקמתה של מדינה פלסטינית גידול לכישלון. בצורה זו או אחרת ישיג הקונסנזוס העולמי את שלו. הנהר יגיע אל הים. אך יש הבדל עצום בין הדרכים השונות להגשמת הרעיון.

כאשר העלה קומץ קטן של ישראלים לראשונה את רעיון הקמתה של מדינה פלסטינית בגדה וברצועה, לפני יותר מ-25 שנים, עמד לנגד עיניהם חזון מסויים: שברוך זו יפתר הסיכסוך ההיסטורי בין שני העמים לא רק בפועל, על פני הקרקע, אלא גם בלב ובנפש. בהגישו את עזרתו לעם הפלסטיני בשעתו הקשה ביותר, כאשר כל העולם חבר נגדו, יכול היה עם ישראל לבנות גשר בין הלבבות, שישמש ערובה נאמנה לדו-קיום — לא רק בין ישראל ופלסטין החדשה, אלא גם בין ישראל והמרחב השמי כולו.

בסוף הדרך קרין הרעיון של ברית מרחבת גדולה — מדינית, כלכלית, ביטחונית — שי תאפשר לישראל להתפתח ולשגשג בצורה שלא תתאפשר בכך דרך אחרת.

כל הרעיונות האלה יתרוקנו מתוכנם, אם תיוולד המדינה הפלסטינית בדרך של כפייה עולמית, על אפה ועל חמתה של ממשלת-ישראל, כשהפלסטינים אינם חבים דבר לישראל, אלא להיפך.

אפשרות עגומה זו הופיעה באופק של תשל"ט. אף ידידה החדשים של ישראל בקאהיר הזהירו מפניה. משום כך אין ישראל רק א עם תקום מדינה פלסטינית, אלא גם איך היא תקום.

הקונסנזוס העולמי בישראל בפרוס תש"ם הוא בבחינת "עיצור את העולם, אני רוצה לרדת". באופן רגשי, הוא מוצא את ביטויו בסיסמות כגון "העולם כולו נגדו".

טיני מוכן להסיק כיום את המסקנות ולהשלים עם המציאות. חלק אחר אכן מוכן לכך מבחינה שיכלית, אך צריך עדיין להתגבר לשם כך על רגשות עמוקים ביותר. "עראפאת יוכל להעביר זאת, כאשר יעמיד לפני העם הפלסטיני את הודאות שהדבר יביא לכינון העצמאות הפלסטינית לפחות בחלק מן הארץ. אין הוא יכול לעשות זאת לפני כן, אמרה השנה אישיות פלסטינית.

יתכן שהדבר יביא להתמודדות מזויינת בין אירגוני הדומיננטים של עראפאת, פתח, ובין הגופים הקטנים של הזית-הסירוב, שכוחם הכמותי זעום, אך שיש להם כיום היכולת להשפיע על הקונסנזוס הלאומי, כשהמנהיגות נוקטת עמדה בלתי-פופולרית. מנהיגי אש"ף, הרגילים להשוות את מוסדותיהם למוסדות המדינה-בדרך הציונית, מצביעים גם בעניין זה על הנסיון הציוני: "דויד כן גוריון חיסל את אצ"ל ולח"י רק אחרי שקמה מדינת ישראל, בפרשות של אלטלינה ושל רצח ברנאדוט. רק אחרי החלטת עצרת-האום בנובמבר 1947 הפכה ההגנה לצבא הבילעדי שלכם. איך אתם דורשים מההגנה שלנו לחסל את אצ"ל ולח"י? שלנו כשאין לנו מדינה, ואף לא הבטחה של מדינה?"

בהחלף תשל"ט השמייע עראפאת עצמו כמה הצהרות נועזות, מבחינתו, על נכונות אש"ף להקים מדינה בגדה וברצועה. הבסיס לבצע זאת תוך שלום עם ישראל. אולם מכאן עד להעברת החלטה רישמית כזו במוסד המבטא את הקונסנזוס הכלי-פלסטיני — המועצה הלאומית הפלסטינית — עדיין יש דרך, שעראפאת יצטרך לעבור אותה, צעד אחרי צעד. במקרה או כמאוחר יעשה זאת.

ארבעת הלאומים של ישראל

אסר עראפאת אינו המנהיג היחיד שבעיותיו הפנימיות מונעות ממנו לבצע את המהלכים המחוייבים על-ידי הערכה מסוכחת של האינטרסים הלאומיים של עמו.

ד"ר יעקוב הרצוג המנוח, מי שהיה מנכ"ל משרד ראש-הממשלה ואחד הראשים החכמים בצמרת הדיפלומטית של ישראל, אמר פעם: "כחיים המדיניים, הפוליטיקה הפנימית היא הקובעת את הפוליטיקה החיצונית."

מעשים רבים בהיסטוריה, הגראים בדיעבד כגילויים של אידיוטיים טהור של השליטים, בוצעו על-ידי אנשים חכמים שהיו משועבדים לשיקולים של מדיניות-פנים, שניסו לפעול במסגרת הקונסנזוס הלאומי של שעתם. מבחינה זו לא היה מצבו של ג'ימי קארטר מאושר ממצבו של עראפאת. אמנם, עמדו לרשותו כל כלי השליטון, הוא חולש על אחת משתי המדינות החזקות ביותר בעולם, אך במהלך תשל"ט הוכיח שוב ושוב — כמו קודמיו — שאינו חופשי לפעול על פי האינטרסים הלאומיים של ארצות-הברית, ביגלל לחצים פנימיים.

(החשך נחמדו 39) ושנצח בתשל"ח על-ידי סוכנים עיראקיים ביגלל פגי שותיו עם ישראלים: "איך אפשר לעשות כן? זה טירוף! "מחר יתחיל משא-ומתן בינינו. אנחנו נדרוש מכם (הישראלים) מאה ואחד דברים: החזרת כל השטחים שכבשתם, פיתרון לבעיית ירושלים, פיתרון לבעיית הפליטים, ועוד ועוד. תמורת כל הנכסים המוחשיים האלה, מה אנחנו יכולים לתת לכם? רק נכס אחד ויחיד: ה"הכרה שלנו בנכות-הקיום של ישראל, והכניעה לחיות עימה בשלום. זה דרוש לכם, כדי לעשות שלום עם כל העולם הערבי."

"אם ניתן לכם את הדבר האחד הזה מראש, כדי שום תמורה — לאי נשכ ליד שולחן ה" משא-ומתן עירומים. הרי יהיה לנו עוד מה לתת. אז מדוע אתם תתנו לנו אז את הדברים שאנחנו זקוקים להם?"

זהו נימוק סביר למדי, והוא נתקבל על דעתם של מדינאים מנוסים, ידידי ישראל.

אך האמריקאים תבעו כי אש"ף יספק את הסחורה לפני כל משא-ומתן, מבלי לקבל בתמורה אף את ההב" טחה שהאמריקאים יתמכו לאחר מכן בהקמת מדינה פלסטינית. כל אשר האמריקאים היו מוכנים להבטיח בתמורה היה כי הם יסיכמו להידבר עם אש"ף. אך מאחורי הנימוק הסביר, שהוא טאקטי בעיקרו, התחבא נימוק אחר, חשוב יותר.

אש"ף, הגנה ואצ"ל

אש"ף אין מנגנון של שילטון. אין לו מיטרה, בת-יטרה. אין הוא יכול לקיים בחירות. מבין 4.2 מיליון הפלסטינים בעולם, רק כמה מאות

קארטון בעיניים אמריקאיות: כיניה

אלפים חיים תחת שילטון פלסטיני מעשי — בחלק הי דרומי של לבנון ובמערב ביירות, שם קיימים בפועל שילטון פלסטיני, מינהל פלסטיני וכוחות מזויינים פלסטיניים. אך גם מובלעת זו נמצאת, למעשה, תחת כיבוש סורי, המעניק לסוריה לפחות מעין זכות-יטו.

כל שאר בני העם הפלסטיני חיים תחת כיבוש צבאי ישר (בגדה המערבית וברצועת עזה) או במדינות ש" בהן קיימים מיטרים דיקטטוריים, שבהם יש למיטרה החשאית יד חופשית לדכא באכזריות כל פעילות בלתי-רצויה לשילטון. באופן פאראדוכסלי, רק 600 אלף הפלסטינים שהם אזרחים ישראלים נהנים מזכויות-אזרח כימט מלאות.

אש"ף הוא אירגון גג. הוא מורכב מאירגוני-פיראיון, הפועלים באופן חוקי וחופשי רק במדינת-יטא הפלסטינית בלבנון. מיליוני הפלסטינים במרחב ובעולם מקבלים את מרות האירגון מרצון חופשי, מתוך אמונה שזוהי המנהיגות הלאומית היחידה המסוגלת לפעול להגשמת מאווייהם הלאומיים.

משום כך, בעודו מבקש להגשים את מטרו תיו כאמצעות הקונסנזוס העולמי, פועל אש"ף עצמו כאמצעות קונסנזוס לאומי. אין הוא יכול לעשות צעד, לקבל החלטה, לשנת עמדה, מבלי להיות בטוח שרוב בניינו ומניינו של העם הי פלסטיני, הרפוזטיוו, מוכן לכך.

עובדת-יטוד זו מסבירה את אופיו וכישוריו המיוחדים של יאטר עראפאת. הוא אמן הקונסנזוס. אין הוא כופה את רעותו של הציבור הפלסטיני באמצעות איש-יטת כרוימטית ודומיננטית, שהכל חייבים לאמר אחריה אמן. הוא טכיסטן גאוני, מפשר בין הפלגים, יוצר הקונסנזוס. הוא חש בכל שלב מה מסוגל עמו לקבל, בדרך כים של שיכנוע, הסברה והטפה, והוא מתקדם צעד קטן אחרי צעד קטן, עקב לצד אגודל, כאשר נאמר משו נועז מדי, או נעשה מעשה קיצוני מדי — כמו בשלבים מסויימים של הידברות אש"ף עם ציגים ממחנה-השלום הישראלי — באה חישמה הכתשה מרגיעה.

ההכרה הרשמית בזכות-קיומה של ישראל כרו, מצד העם הפלסטיני, תהווה תפנית היסטורית, שתאפיל לאויש-יעור אף על ביקורו הדרמטטי של איסאדאת כרויזלים.

שלושה דורות פלסטיניים סירבו לעשות זאת, ושילמו עבור מחדל זה מחיר גורא. חלק ניכר מן הציבור הפלס-

בגין מול החקפה מימין: איש גוש-אמונים קופץ על מכויחו של ראש-הממשלה

שוב ושוב הצליח הלחץ המאורגן הכביר של המוסדות היהודיים, הכפופים לממשלת ישראל, להכריח את קארטר לבטל את החלטותיו. שוב ושוב נאלץ לסגת, בבושת פנים, ממעשיו ומהצהרותיו. החל בדיובריו על "מולדת פלסטינית", שהתרוקנו מתוכנם, דרך ביטול ההצהרה האמריקאית-סובייטית המשותפת למחרת ניסוחה, וכלה בהחלטה לסלק את אנדרו יאנג ולהטיל וטו על הצעת החלטה פרו-פלסטינית מתונה שארצות-הברית עצמה יזמה אותה למעשה במועצת-הביטחון — נכנע באופן צרף ל"לובי" היהודי. לשווא הזהירו אותו יועציו הקרויים בים ביותר, כי הדבר עלול להביא למשבר-נפט ולהמיט שואה על האינטרסים הלאומיים ביותר של ארה"ב. מצבו של מנחם בגין היה הרבה יותר טוב.

אמנם, כאשר נאלץ לכלול בנוסח הסכמי קמפ-דייוויד שוב ושוב הצליח הלחץ המאורגן הכביר של המוסדות היהודיים, הכפופים לממשלת ישראל, להכריח את קארטר לבטל את החלטותיו. שוב ושוב נאלץ לסגת, בבושת פנים, ממעשיו ומהצהרותיו. החל בדיובריו על "מולדת פלסטינית", שהתרוקנו מתוכנם, דרך ביטול ההצהרה האמריקאית-סובייטית המשותפת למחרת ניסוחה, וכלה בהחלטה לסלק את אנדרו יאנג ולהטיל וטו על הצעת החלטה פרו-פלסטינית מתונה שארצות-הברית עצמה יזמה אותה למעשה במועצת-הביטחון — נכנע באופן צרף ל"לובי" היהודי. לשווא הזהירו אותו יועציו הקרויים בים ביותר, כי הדבר עלול להביא למשבר-נפט ולהמיט שואה על האינטרסים הלאומיים ביותר של ארה"ב. מצבו של מנחם בגין היה הרבה יותר טוב. אמנם, כאשר נאלץ לכלול בנוסח הסכמי קמפ-דייוויד